

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
DİL VE TARİH-COĞRAFYA FAKÜLTESİ**

ÇAĞDAŞ TÜRK LEHÇELERİ VE EDEBİYATLARI BÖLÜMÜ

GÜNEY-BATI OĞUZ GRUBU TÜRK LEHÇELERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI

HAFT	ANA TEMALAR VE KONULAR
A	
1	Giriş. HALK EDEBİYATYNDAN TÜRKMEN EDEBİYATYNA GEÇİŞ
2	20-NJY ÝYLLAR WE TÜRKMEN EDEBİYATY
3	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ SOWET DÖWRÜNİŇ BAŞLANMAGY (1924)
4	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ GOZGALYAN MESELELER
5	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ İLKİNJİ ŞAHYRLAR
6	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ İLKİNJİ ÝAZYJYLAR
7	30-NJY ÝYLLAR WE TÜRKMEN EDEBİYATY
8	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ KERWENBAŞY BERDİ KERBABAÝEW
9	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ BELLİ ÝAZYŞYSY AGAHAN DURDYÝEW
10	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ BELLİ ÝAZYŞYSY NURMYRAT SARYHANOW
11	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ BELLİ ÝAZYŞYSY HYDYR DERÝAÝEW
12	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ BELLİ ŞAHYRY WE ÝAZYŞYSY AMAN KEKİLOW
13	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ BELLİ ŞAHYRY TOWŞAN ESENOWA
14	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ BELLİ ŞAHYRY GARA SEÝİTLİÝEW
EK	HÄZIRKI ZAMAN TÜRKMEN EDEBİYATYNA DEGIŞLI TEKSTLER, SESLI ÝAZGYLAR, KASETALAR...
EK	<i>HÄZIRKI ZAMAN TÜRKMEN EDEBİYATYNA DEGIŞLI ADALGALAR</i>

IV TÜRKMEN EDEBİYATI İLE İLGİLİ DERSLER

DUYGU VE
DÜŞÜNCE

SÖZLÜ VE
YAZILI ESER

GBT 403	TÜRKMEN HALK EEBİYATI (TÜRKMEN TURKISH FOLK LITERATURE)
TL 3044	ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI (MODERN TURKMEN LITERATURE)
TL 3076	ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI: ŞİİR (MODERN TURKMEN LITERATURE: POEM)
TL 4047	ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI: NESİR (MODERN TURKMEN LITERATURE: PROSE)
TL 4022	ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI: DRAMA (MODERN TURKMEN LITERATURE: DRAMA)

TL 3044 ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

Bağımsızlık dönemi Türkmen edebiyatı (şiiir, drama)

Türkmenistan, 27 Ekim 1991 tarihinde Sovyetler Birliği'nden ayrılarak Saparmırat Niyazov başkanlığında bağımsızlığını ilan eder.

Yazar Osman Öde, bağımsızlık devri edebiyatının birinci amacı konusunda şöyle der: “Bağımsızlık dönemi edebiyatının en önemli farkı üzerine söz edecek olursak, onun ilk etapta millî maksatlara hizmet eden edebiyat olduğunu söylemeliyiz.” Dolayısıyla bu dönem edebî eserlerinin bütün türlerinde Türkmen millîliğine, Türkmen ruhuna, diline ve âdetlerine ağırlık verme gerekliliği öne çıkar.

TL 3044 ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

Bağımsızlık dönemi Türkmen edebiyatı (şiir, drama)

Şiir: Bu dönem Türkmen edebiyatının manzum eserlerinde bağımsızlık teması ön plandadır. Bu temayı oluşturan ana unsurlar ise Türkmen halkı, vatan ve Türkmenbaşı konularıdır. Şairler, bu kavramları eserlerinde işleyerek bağımsızlığın tasvirini yapar.

Türkmen şiirinin üstat isimleri ile edebiyat dünyasına bu yıllarda katılan genç şairler, bağımsızlık devrinde vatanın özgürlüğü, devlet başkanı, ana dili, Göktepe Kalesi, Türkmenlerin tarihinde önemli yeri olan şahsiyetler, yeni yapılan binalar, milli bayramlar vb. konularda lirizm yönü güçlü şiirler kaleme alır.

TL 3044 ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

Bağımsızlık dönemi Türkmen edebiyatı (şiir, drama)

Doksanlı yıllardan itibaren edebiyatta Türkmenbaşı teması öne çıkar. Türkmenistan Cumhuriyeti'nin halk tarafından seçilen ilk cumhurbaşkanı hakkındaki şiirler, ilk kez *Türkmenbaşı* (1993) adı ile yayınlanır. Saparmırat Türkmenbaşı ve onun halka hizmeti B. Hudaynazarov, Y. Durdıyev, S. Öreyev, A. Agabayev, G. Şamıyev, K. Tañrıgulyev, K. Ilyasov, G. Şagulyeva, G. Çözüyev gibi ünlü şairlerin eserlerinde işlenir.

TL 3044 ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

Bağımsızlık dönemi Türkmen edebiyatı (şiir, drama)

Bağımsızlık yılları içerisinde Saparmırat Türkmenbaşı'nın hayatını ve çalışmalarını ele alan birçok manzum eser yazılır. S. Öreyev'in *Prezidentiň Perzendi* (Başkanın Oğlu, 1993) adlı manzumesi, bu konuda kaleme alınan eserler arasında öne çıkar. A. Agabayev, Türkmenistan'ın bağımsızlığının üçüncü yılına hitaben *Müň Gün* (Bin Gün) adlı manzumeyi kaleme alır. Şair eserinde Türkmenbaşı'nın yürüttüğü *10 Yıl Abadançılık* (10 Yıl İstikrallık) siyasetini ve Milli Kalkınma hareketinin Türkmen halkı için huzur ve refah dolu günlerin teminatı olduğunu vurgular.

TL 3044 ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

Bağımsızlık dönemi Türkmen edebiyatı (şiir, drama)

A. Nurgeldiyev'in *Serdar Kasamı* (Komutanın Yemini), G. Kakayev'in *Mertebe Mukamı* (Mertebe Sazı), K. Nurbadov'un *Erkinlik Poeması* (Erkinlik Şiiri), S. Hıdırov'un *Agzıbirlik Senaları* (Birlik Duaları), A. Atabayev'in *Yüpek Yoluñ Parçası* (İpek Yolunun Parçası) adlı şiir kitapları, B. Cütdiyev'in *Ömriñ Saylanan Günleri* (Hayatın Seçilmiş Günleri) adlı destanı bağımsızlığın beşinci yılında neşredilen belli başlı eserlerdendir.

TL 3044 ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

Bağımsızlık dönemi Türkmen edebiyatı (şiir, drama)

Atamırat Atabayev, Gözel Şaguliyeva, Täçmämmet Cürdekov, Orazguli Annayev, Sona Yazova, Atacan Tagan, Şirincemal Geldiyeva, Gurbannazar Oraguliyev, Kömek Kuliyev, Kakamrat Recebov, Dövletmırat Nuriyev, Ahmet Mämmedov, Tagangül Taganov, Bibi Orazdurdıyeva, Mämmetnazar Babanazarov gibi yazar, şair ve araştırmacılar bu konuları eserlerinde yoğun bir biçimde ele almaktadır.

TL 3044 ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

Bağımsızlık dönemi Türkmen edebiyatı (şiir, drama)

Doksanlı yılların başlarında görülen Türkmenbaşı temasının yerini günümüz Türkmen şiirinde Arkadag teması almıştır. Şairler vatan temalı şiirlerin içerisinde halkın Türkmenistan Cumhurbaşkanına olan sevgisini bu tema ile işlemektedir. A. Atabayev'in aşağıdaki mısralarında bu sevgi görülmektedir:

*“Halka baht bereniň uzakdyr ömri,
Sağ bolsun janyňyz, şöhrat-şanymyz.
Türkmene bağı etdiň bagtyýar döwri,
Halkyň Hovandary – Arkadagymyz.*

Halka baht verenin uzundur ömrü,
Sağ olsun canınız, şöhrat-şanımız.
Türkmenle bahşettin bahtiyar devri,
Halkın en yakını – Arkadag'ımız”.

[Nergis Biray ve Soner Sağlam, ÇTE]

TL 3044 ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

Bağımsızlık dönemi Türkmen edebiyatı (şiiir, drama)

Tiyatro: Tiyatro türünde de önemli gelişmeler görülür. Bu dönemde A. Gurbannepesov, N. Recepov, K. Aşırov, ve G. Kabayev'in piyesleri sahnelenerek izleyiciyle buluşur. K. Aşırov, bağımsızlık yıllarında tiyatro ürününün gelişmesine önemli katkılar sağlamıştır. Yazarın, *Can*, *Deli Dumrul*, *Oguzhan* gibi piyesleri izleyiciler tarafından büyük ilgi görür.

TL 3044 ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

Bağımsızlık dönemi Türkmen edebiyatı (şiir, drama)

Günümüz Türkmen tiyatrosunda Kakacan Aşirov, Täçmämmet Mämmetveliyev, Bayram Abdillayev, Govşutgeldi Danatorov, Nobatgulu Recebov gibi isimler başarılı eserler vermektedir. *Şasennem-Garıp*, *Leyli-Mecnun*, *Zöhre-Tahir*, *Görogly*, gibi halkın büyük beğenisini kazanan operalar sahnelenmeye devam eder (TE, 2014: 156-162; 181-190 / TDET-9, 2007: 447-452) / Çonoğlu 2002: 860-871 / Sarıyev 2002: 849-859).